

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

Sed responderetur, verum quidem esse, illum A
fuisse valde propensum in hanc sententiam,
eamque persuadere statuisse; non tamen ut Pon-
tificem definitivum, sed, ut ait Benedictus XII. in
sua Extravaganti, speciali Dei providentiâ rap-
tum fuisse, antequam aliquid definiret. Nec
credendum est Ochamo, quippe qui Joanni
XXII. fuit insensibilissimus, utpote ab eo excom-
municatus.

ARTICULUS II.

*Virum beatitudo semel adeptâ possit
amitti?*

FERTUR communit error Origenis, negan-
tis perpetuitatem beatitudinis, & ponentis
perpetuam vicissitudinem felicitatis & mis-
eriæ; licet aliqui eum excusare nitantur, dicentes
hunc errorem inter opera Origenis ab hæreti-
cis fuisse insertum; sed immetitò, quia tum D.
Thomas hic art. 2. & 3. contra gent. cap. 62. tum
etiam D. Augustinus lib. 21. de civit. cap. 17. & li-
bro de hæresibus hæresi 43. & D. Hieronymus
in Epistola ad Avitum, imò & sexta Synodus ge-
neralis a c. 11. in Epistola Sophronii, appro-
batâ actione 13. hunc errorem Origeni tribuunt.

Porro contra illum militant plura Scripturæ
testimonia, quibus asseritur beatitudinem San-
ctorum perpetuò duraturam, præsertim illud
Matth. 25. quod adducit S. Thomas: *Ibunt hi in
supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.* Et
Joan. 22. Christus dicebat Apostolis: *Gaudium
vestrum nemo tollet à vobis.* Item 1. Petri 2. beatitu-
do vocatur hereditas *incontaminabilis, immutabilis,
& immarcescibilis.* Et cap. 5. *immarcescibilis gloria
corona.* Denique in Fidei symbolo profitemur
nos expectare vitam æternam.

De fide ergo certum est, beatitudinem San-
ctorum fore perpetuam & nunquam desitutam.
Sed dubitant ac disputant Theologi, an hoc ei
conveniat ab intrinseco, & ex natura rei, vel sol-
ùm ab extrinseco, & ex gratuita voluntate Dei,
eam perpetuò conservantis? Scotus enim &
Durandus in 4. dist. 49. quæst. 6. docent illam
solâ Dei voluntate, & non ab intrinseco esse per-
petuam. Idem videtur sentire Vasquez hic dis-
put. 2. 1. cap. 2. ubi ait eodem modo philoso-
phandum esse de visione beatifica & lumine
gloriæ, sicut de Angelis; unde sicut Angeli, in e-
jus sententia, non sunt incorruptibiles ex na-
tura sua, sed solùm ab extrinseca Dei providen-
tia illos conservante; ita & lumen gloriæ, ac visio
beatifica, alii dicunt beatitudinem posse dupli-
citer considerari, scilicet in ratione beatitudinis
& boni perfecti ac plenè satiati, & in ratione
visionis & operationis: & primo modo esse ab
intrinseco inamissibilem & incorruptibilem,
non autem secundo modo. Ita Curiel hic art. 4.
dubie unico. Thomistæ verò asserunt perpetui-
tatem ab intrinseco convenire beatitudini, tam
ut est visio Dei, quàm ut est perfecta beatitudo:
sic Cajetanus, Conradus, Martinez, Alvarez,
Suarez, & alii.

Conclusio affirmativa sequitur.

Dico igitur: Visionem beatam, tam ut bea-
tudo, quàm ut visio est, ab intrinseco esse
incorruptibilem. Ita D. Thomas hic artic. 4. ubi
docet beatitudinem perfectam, quæ expectatur
post hanc vitam, & ex ipsa communicatione
beatitudinis, & ex ratione beatitudinis in spe-
ciali, quæ in clara Dei visione consistit, habere
quod non possit deficere; unde in resp. ad 1. ait
per hanc beatitudinem elevari hominem ad
participationem æternitatis, transcendens om-
nem mutationem; & 1. part. qu. 10. art. 3. inter-
entia naturâ suâ immutabilia & æterna ponit vi-
sionem Dei, quam dicit propterea vocari in
Scriptura vitam æternam; & ar. 5. ad 1. asserit il-
lam visionem non mensurari tempore, vel ævo,
sed æternitate participatâ: idem habet in 2. dist.
2. qu. 1. art. 1. ad 4. & tertio contra gentes cap. 61.

Probatur ergo prima pars conclusionis pri-
mâ ratione D. Thomæ hic art. 4. Beatitudo, cum
sit bonum sufficiens & perfectum, ab intrinseco
& ex propria ratione habet quod desiderium
hominis quietet, & omne malum excludat. Sed
neutrum præstare, si non esset ab intrinseco in-
amissibilis & incorruptibilis: Ergo inamissibi-
litas & incorruptibilitas ab intrinseco illi con-
venit. Major patet, Minor quoad utramque par-
tem suadet. Nam unum ex præcipuis quæ opor-
tat beatus, est perpetuitas boni quod possidet;
unde maxime anxietur, si existimaret tale bo-
num non fore perpetuum: Ergo si beatitudo
non esset perpetua & incorruptibilis ab intrin-
seco, nec perfecte satiaret hominis appetitum,
nec omnem miseriam & anxietatem excluder-
et. Unde Augustinus: *Nulla modo esse potest vita
veraciter beata, nisi fuerit sempiterna.*

Dices, sufficere ad hoc ut beatus quietetur, &
omnis anxietas ab eo tollatur, quod Deus de-
creverit illi beatitudinem perpetuò conservare,
& hoc illi innoscere.

Verum hæc solutio ex non penetrata ratio-
nis efficacia procedit: unde sic cam explico, & di-
tam solutionem evertò. De ratione forme in
qua beatitudo essentialiter consistit, est quod
vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi de-
bentur, satiaret appetitum beati, & omnem mis-
eriam & anxietatem excludat, ut disp. 3. art. 1. suè
ostendimus: Atqui perpetuitas seu inamissibi-
litas beatitudinis exigitur ad tollendam anxie-
tatem beati, & illius appetitum quietandum: Ergo
illa debita est formali beatitudini, eique ab in-
trinseco (id est vel ratione sui, vel ratione eor-
um quæ illi debeatur) & non solùm ab extrin-
seco, & ex gratuita Dei voluntate, debet com-
petere.

Secunda pars conclusionis, quæ asserit quod
clara Dei visio, non solùm in ratione beatitudi-
nis, sed etiam in ratione visionis Dei, est incor-
ruptibilis ab intrinseco, secunda ratione Divi
Thomæ sua datur. Visio Dei, neque ex voluntate
ipsius videntis, neque ex voluntate Dei, neque
ex aliquo extrinseco impediante cessare potest:
Ergo ex propria ratione habet, quod sit perpe-
tua & duret in æternum, subindeque quod ab in-
trinseco sit inamissibilis & incorruptibilis. Con-
sequenter patet à sufficienti enumeratione: ni-
hil enim aliud assignari potest, ex quo visio Dei
possit cessare. Antecedens verò probatur, quan-
tùm

nam ad singulas partes. Et primò, quòd visio Dei ex voluntate ipsius videntis cessare nequeat, sic ostenditur. Omne bonum habitum, quo aliquis carere vult, aut est insufficientis, & queritur aliud sufficientius loco eius; aut habet aliquod incommodum annexum, propter quòd in fastidium venit. Sed visio Dei est bonum plenè sufficientius, cum enim conjungat animam fonti totius bonitatis, eam replet omnibus bonis, & omnia eius desideria explet, ut disputatione testis in digressionem de visione beatifica declaravimus. Similiter etiam nullum profus habet incommodum annexum, ratione cujus possit causare fastidium; imò potius, ut ibidem ostendimus, tam suaviter implet, tam delectabiliter sariat, ut in eius fruitione regnet desiderium, & in satietate vigeat appetitus illius, juxta illud Gregorii in moralibus: *Cum ad ipsum fontem vite devenimus, erit nobis delectabiliter impressa sitis simul & satietas; sed longe aberit à siti necessitas, longe à satietate fastidium; quia sitientis saturabimur, & saturati sitientes.* Ergo visio ex voluntate ipsius beati cessare nequit.

Deinde, quòd ex parte Dei non possit desinere, saltem de potentia ordinaria, probat Dicitur Thomas: quia cum subtractio beatitudinis sit quaedam pœna, non potest à Deo justo giudice provenire, nisi pro aliqua culpa; Sed nulla culpa reperiri potest in eo qui fruatur clara Dei visione, cum ad illam ex necessitate sequatur impeccabilitas & rectitudo voluntatis, ut supra vidimus: Ergo nec ex parte Dei provenire potest cessatio beatificæ visionis. Tandem, quòd à causa extrinseca impediri nequeat, patet; quia visio, quæ homo unitur Deo, est superior actione omnis causæ creatæ; atque adeo ad illam nullum agens creatum pertinere potest.

Simili ratione utitur sanctus Doctor tertio contra gentes capite sexagesimo secundo, ubi sic dicitur: *Si aliquis videre desinat quod primò videtur, aut hoc erit quia desinet ei facultas videndi; sicut cum aliquis moritur, vel cacatur, vel aliquo aliter impeditur: aut erit, quia non vult amplius videre, sicut cum aliquis avertit visum à re quam prius videbat; vel quia obiectum subtrahitur. . . . Substantia autem intellectuali videndi Deum non potest desisse facultas videndi Deum, neque per hoc quòd esse desinat, cum sit perpetua: neque per defectum luminis quo Deum videt, cum lumen illud incorruptibiliter recipiatur, secundum conditionem & recipientis & dantis: neque potest ei desisse voluntas tali visione fruendi, ex quo percipit in illa visione esse suam animam sollicitatem: sicut non potest velle non esse felix; neque etiam videre desinat per subtractionem obiecti; quia obiectum illud quòd est Deus, semper eodem modo se habet, nec elongatur à nobis, nisi in quantum nos elongamur ab ipso: impossibile igitur est, quòd visio illa Dei, quæ beatos facit, unquam desinat.*

Probatur secundo eadem pars ratione fundamentalis: Nam ut dicit sanctus Thomas prima parte, quæstione quinquagesima, articulo quinto ad tertium, Non dicitur aliquid incorruptibile, per hoc quòd Deum possit illud in non esse redigere, subtrahendis suam conservationem: sed per hoc quòd in seipso aliquod principium corruptionis habet: Sed visio beatifica, quam vis à Deo destrui possit, non tamen habet in se aliquod principium corruptionis: Ergo non est, nec dici debet corruptibile, sed incorruptibile ab intrinseco, etiam per respectum ad Deum. Major constat, tum ex Aristotele, & Divo Thoma, & ex consensu omnium Sapientum, à quibus petendæ sunt rerum desin-

ationes, & non pro libito confingendæ: tum inductione, nam cœli, Angeli, animæ rationales, sunt & dicuntur incorruptibilia: quia licet per absolutam Dei potentiam, & suspensionem divini concursus conservativi, possint destrui, & desinere esse, non habent tamen in seipsis aliquod principium corruptionis, seu aliquam potentiam ad non esse, quæ exigant aliquando suspensionem concursus, quo Deus illa conservat in esse. Item lapis dici non potest naturâ suâ mobilis sursum, etiam respectu Dei: quia licet Deus possit movere lapidem sursum, caret tamen principio intrinseco ad locum sursum inclinante. Denique, licet Deus corpora mixta & corruptibilia perpetuo conservare possit, quia tamen in se habent principium intrinsecum corruptionis, materiam scilicet non satiatam formâ illorum, non possunt dici incorruptibilia: Ergo ex opposito, ut aliquid sit & dicatur corruptibile, non sufficit quòd Deus possit illud in non esse redigere, subtrahendo suam conservationem, sed requiritur necessario quòd in seipso aliquod principium corruptionis habeat. Minor autem suadetur: Nam in illa visione subjectum est incorruptibile, & lumen à nullo alio pendet nisi à solo Deo: neque visio pendet nisi ab intellectu & lumine, quæ perpetua sunt, & necessario operantur in illo statu, illisque debetur concursus divinus accommodatus: quòd si loquamur de causa morali corruptionis, quæ solum potest esse peccatum, etiam visio beatifica omnino illud excludit: Ergo nulla potest hic cogitari causa intrinseca corruptionis.

Dices ex Curiele ubi supra: ad hoc ut visio beata possit dici ab intrinseco corruptibilis, sufficere quòd in intellectu beati, lumine gloriæ illustrato, sit potentia ad non esse visionis, & quòd illi nec lumen nec visio debeantur.

Sed contra: In intellectu beati, lumine gloriæ illustrato, non datur potentia naturalis, sed tantum obediens ad non esse visionis: At hæc non sufficit ut visio beatifica possit dici ab intrinseco corruptibilis: alioquin Angeli, cœli, anima rationalis, & unio hypostatica, possent dici ab intrinseco corruptibilia, cum in eis sit potentia obediens ad non esse, illaque per absolutam Dei potentiam possint destrui & annihilari: Ergo ut visio beatifica possit dici ab intrinseco corruptibilis, non sufficit quòd in intellectu beati sit potentia ad non esse visionis. Item unio hypostatica est naturæ humanæ indubitata: & tamen est ab intrinseco indissolubilis & incorruptibilis, unde mensuratur æternitate participatâ, ut communiter docent Theologi: Ergo ex eo quòd lumen gloriæ & visio beatifica non sint intellectui beati connaturaliter debita, non rectè colligitur visionem beatam non esse ab intrinseco incorruptibilem, & inamissibilem.

Tertio probari potest eadem pars: Forma perfectè complens & sarians appetitum subjecti, est ex natura sua incorruptibilis & inamissibilis: Sed visio beatifica totaliter sariat appetitum beati: Ergo ex natura sua incorruptibilis est. Major patet in forma cœlorum, quæ dicitur ab intrinseco incorruptibilis, quia perfectè sariat appetitum materiæ, nec sinit eam appetere aliquam formam ipsi contrariam: Unde probatur Minor. Illa forma totaliter sariat appetitum subjecti, quæ facit ut subjectum non possit

fit aliquid aliud appetere sibi oppositum: Sed visio beata hoc præstat, facit enim ut proprium subiectum appetere nequeat cessationem visionis, vel errorem circa Deum (quæ duo opponuntur visioni) quatenus facit ut non possit in aliquo ex illis apprehendere rationem boni: Ergo totaliter satiatur appetitum beati.

21 Confirmatur: Ideo humanitas, terminata per subsistentiam Verbi Divini, non expetit propriam, quia per divinam illius appetitus perfectè satiatur; quocirca compositum, ex illa & Verbi subsistentia resultans, incorruptibile est: Ergo si visio beatifica satiatur intellectu appetitum, quo propendet in verum, non relinquet potentiam proximam ad formam oppositam; & consequenter compositum resultans ex visione & intellectu, incorruptibile erit.

22 Confirmatur ampliùs: Forma quæ caret contrario, ab intrinseco incorruptibilis est: Sed visio beatifica caret contrario; error enim, qui solus videtur illi opponi, ei propriè non contrariatur; quia nec sunt ejusdem ordinis, nec possunt mutuo se expellere; illa quippe visio sic perficit subiectum, ut reddat illud omnino incapax erroris: Ergo idem quod priùs.

§. II.

Solvuntur objectiones.

23 Obijcies primò contra primam partem conclusionis. Ad rationem beatitudinis non est necessarium ponere illam incorruptibilem ex natura sua, sed sufficit quod ex Dei dono & conservatione non corrumpatur: Ergo omnino voluntariè ponitur incorruptibilis ex propria ratione. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur: quia ut beatus sit perfectè felix, & non sit anxius de suo statu, sufficit quòd Deus statuerit conservare beatitudinem ejus, & hoc sit illi notum.

24 Huic objectioni solutio patet ex dictis in probatione primæ partis conclusionis, negandum scilicet esse Antecedens: nam cum de essentia beatitudinis sit, quòd vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi debentur, satiatur omnem appetitum beati, & omnem miseriam & anxietatem ab eo excludat, non esset vera beatitudo, si ex se & ab intrinseco nõ haberet securum reddere beatum de perpetuitate sui status: hoc autem præstare non potest, nisi ab intrinseco sit inamissibilis & incorruptibilis: adeoq; non sufficit extrinsecum Dei decretum, quo statuit perpetuò conservare Sanctorum beatitudinem; sed insuper requiritur quòd ipsa beatitudo ratione sui, vel ratione alicujus proprietatis & perfectionis sibi debita, exigat perpetuò durare & conservari à Deo.

25 Obijcies secundò: Beatitudo habet potentiam intrinsecam ut à Deo destruat: Ergo est corruptibilis ab intrinseco, saltem per respectum ad Deum. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur. Visio beata est destructilis à Deo suspendente concursum. At non est destructilis per solam denominationem extrinsecam à potentia Dei: Ergo est destructilis per potentiam sibi intrinsecam. Probatur Minor. Si solum esset destructilis per denominationem extrinsecam à potentia Dei, hæc causalis esset vera, ideo est destructilis, quia Deus potest eam destruere: At rursus hæc est vera: Deus potest illam destruere, quia destructilis est: Ergo de primo ad ultimum,

A ideo posset Deus destruere visionem, quia posset: quod est circulus vitiosus, quem D. Thomas 1. p. quæst. 2. f. art. 2. vitare contendit in objecto omnipotentia Dei.

Respondeo, distinguendo Antecedens: Beatitudo habet potentiam intrinsecam ut destruat à Deo, physicam, nego Antecedens; Logicam & obedientialem, consistentem in non repugnantia ut destruat à Deo, operante supra leges communes, & contra peculiarem ipsius beatitudinis inclinationem, concedo Antecedens, & nego Consequentiam: quia ut aliquid dicatur ab intrinseco corruptibile, per respectum ad Deum, non sufficit non repugnantia, seu potentia logica & obedientialis ut ab illo destruat, ut supra ostensum est; sed exigit potentiam physicam inclinatam secundariò ad non esse: ideo enim homo, v. g. dicitur corruptibilis ab intrinseco, quia materia ex qua componitur, appetit alias formas, incompatibiles cum anima rationali, & ex consequenti appetit expulsiōnem animæ, & non esse hominis.

Obijcies tertio contra secundam partem conclusionis: Forma recepta in subiecto non connaturali, sed extraneo, recipitur in eo amissibiliter & corruptibiliter, ut patet in calore, qui in subiecto proprio & connaturali, scilicet igne, est inamissibiliter, sed in aqua est amissibiliter, eò quòd aqua sit subiectum extraneum: At visio beatifica est in homine, & in Angelo, ut in subiecto extraneo, non verò connaturali; cum lumen gloriæ, quo dependet, nulli intellectu creato vel creatibili connaturale sit: Ergo visio beatifica est amissibiliter & corruptibiliter in intellectu humano & angelico.

Confirmatur: Gratia sanctificans est qualitas incorruptibilis, ut experientia constat, nam quotidie corrumpitur per peccatum: Ergo multò magis lumen gloriæ, & visio beata. Patet Consequentia: tum quia gratia sanctificans est nobilior forma in ordine supernaturali: tum etiam quia comparatur ad lumen gloriæ, ut essentia ad proprietatem; non potest autem proprietates esse incorruptibilior, quàm natura à qua dimanat.

Ad objectionem respondeo, Majorem esse veram, quando forma ex se non habet quòd sit incorruptibilis, sed ex conditione subiecti; tum enim si recipitur in subiecto extraneo, est in eo corruptibiliter & amissibiliter; secus verò, quando ex se & ex natura sua incorruptibilis est, & perfectè participata à subiecto extraneo; tum enim non solum non participat corruptibilitatem subiecti, sed insuper illud trahit & elevat ad suam incorruptibilitatem. Patet hoc in subsistentia divina, quæ quia ex se est incorruptibilis & æterna, etiam communicata subiecto extraneo, scilicet humanitati, incorruptibilis & perpetua manet, & trahit illam ad suam perpetuitatem: unde Christus naturam semel assumptam nunquam dimisit, etiam dissoluta unione illius naturæ per mortem. Cæterum visio beata ex se & ex natura sua incorruptibilis est: tum quia est participatio visionis Dei, & mensuratur æternitate illius: tum etiam, quia principia ad illam concurrentia, nempe lumen gloriæ, & divina essentia, in ratione speciei unita, ex propria natura sunt incorruptibilia: & sic visio quæ in visum recepta in subiecto extraneo (intellectu scilicet humano vel angelico) non propterea participat corruptibilitatem seu mutabilitatem illius, sed potius illud trahit & elevat ad esse omnino immutabile & incorruptibile: deoque licet anima vel in-